

พุทธประวัติ

ตอน
ปริเฉทที่ ๒

ลักขณบทและศากยวงศ์

เรื่องราวแห่งลักขณบท ดินแดนอันอุดมสมบูรณ์
และศากยวงศ์ ผู้สืบสายแห่งนักปราชญ์และนักรบ
ผู้เตรียมบังเกิดพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ลักขณบท

ดินแดนอันอุดมสมบูรณ์
แห่งเทือกเขาหิมาลัย
มีแม่น้ำ ไร่นา ไร่สวน
ประชาชนประกอบอาชีพ
เกษตรกรรมและปศุสัตว์

ศากยวงศ์

ราชวงศ์นักปราชญ์และนักรบ

- โศกการาช
- กาทเทโว
- สิททราช
- มหานาม
- สุปปพุทธ
- โกลิตะ
- ศุกโกทนะ

พระพุทธเจ้า

ลักษณะสำคัญของศากยวงศ์



รักสันติ
และความรู้



กล้าหาญ
และมีศักดิ์ศรี



ยึดถือขนบธรรมเนียม
และประเพณี



ขยันหมั่นเพียร
ในอาชีพสุจริต

กรุงกบิลพัสดุ์

เมืองหลวงของลักกะ
ประดุจพระพุทธศาสนา

สายแห่งศากยวงศ์



โศกการาช



กาทเทโว



สิททราช



มหานาม



สุปปพุทธ



โกลิตะ



ศุกโกทนะ



พระพุทเจ้า

“ศากยบุตรผู้ทรงกำเนิด เพื่อประโยชน์สุขแห่งโลก”

พุทธประวัติ

ปริจเฉทที่ 2 : สักกชนบท และศากยวงศ์

ปริจเฉทนี้กล่าวถึง บ้านเมือง เชื้อสาย และราชวงศ์ ที่พระโพธิสัตว์เสด็จมาอุบัติ เพื่อให้เข้าใจถึงภูมิหลังของพระพุทธเจ้า ทั้งด้านประวัติศาสตร์และสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญก่อนศึกษาพระราชประวัติในลำดับต่อไป

1. สักกชนบท

ความหมายของสักกชนบท

สักกชนบท เป็นแคว้นเล็ก ๆ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของชมพูทวีป ใกล้เชิงเขาหิมาลัย คำว่า "สักกะ" มิได้หมายถึงเทพเจ้าสักกะ แต่หมายถึง ดงไม้สักกะ ซึ่งเป็นป่าที่ชาวศากยะเข้าไปตั้งถิ่นฐาน จึงเรียกดินแดนแห่งนี้ว่า สักกชนบท หรือ "ดินแดนของชาวสักกะ"

การกำเนิดของสักกชนบท

ตามพุทธประวัติกล่าวว่า พระเจ้าโอกากราช (พระเจ้าโอกกาละ) ทรงครองราชสมบัติอยู่ในนครแห่งหนึ่ง มีพระโอรส 4 พระองค์ และพระธิดา 5 พระองค์ ต่อมาพระองค์ทรงมีพระโอรสจากพระมเหสีองค์ใหม่ และด้วยความรักในพระโอรสองค์นี้ จึงทรงพลั้งพระโอษฐ์ว่าจะพระราชทานราชสมบัติแก่พระโอรสที่เพิ่งประสูติ เพื่อรักษาพระราชดำรัส พระองค์จึงมีพระราชโองการให้พระโอรสและพระธิดาทั้ง 9 พระองค์ออกไปสร้างบ้านเมืองใหม่

พระราชโอรสและพระธิดาทั้งหมดจึงเดินทางไปยังดงไม้สักกะ บริเวณเชิงเขาหิมาลัย และร่วมกันสร้างบ้านเมืองขึ้นใหม่ ด้วยเหตุนี้ ดินแดนแห่งนั้นจึงได้ชื่อว่า สักกชนบท

กรุงกบิลพัสดุ์

เมืองหลวงของสักกชนบท คือ กรุงกบิลพัสดุ์ ชื่อ "กบิลพัสดุ์" มาจาก กบิลดาบส ผู้เคยบำเพ็ญพรตอยู่ในบริเวณนั้น และเป็นผู้แนะนำสถานที่ในการสร้างเมือง

กรุงกบิลพัสดุ์จึงกลายเป็นศูนย์กลางการปกครองของชาวศากยะ และต่อมาเป็นที่ที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงประสูติและเจริญพระวัย

2. ศากยวงศ์

ความหมายของศากยะ ผู้ปกครองสักกชนบทเรียกว่า ศากยะ

คำว่า "ศากยะ" มีความหมายว่า "ผู้สามารถ" หรือ "ผู้มีความสามารถพึ่งตนเอง"

เพราะพระราชโอรสของพระเจ้าโอกากราชสามารถสร้างบ้านเมืองและตั้งราชวงศ์ขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งอาณาจักรเดิม จึงได้รับการยกย่องว่าเป็น **ศากยะ**

การสืบเชื้อสาย

พระโอรสและพระธิดาของพระเจ้าโอกากราชได้สมรสกันเองตามธรรมเนียมในสมัยนั้น เพื่อรักษาสายเลือดแห่งราชวงศ์ ลูกหลานที่เกิดขึ้นจึงเป็นต้นราชสกุล **ศากยะ**

ในขณะเดียวกัน เชื้อสายอีกสายหนึ่งได้แยกออกไปเป็น **โกถิยวงศ์** ซึ่งภายหลังปกครองเมืองเทวทหะ ดังนั้น ศากยวงศ์และโกถิยวงศ์จึงเป็นราชวงศ์ที่มีสายเลือดเดียวกัน

3. ลำดับราชวงศ์

ราชวงศ์ศากยะสืบทอดต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุคน จนถึง **พระเจ้าชยเสนะ**

พระองค์มีพระราชโอรส และพระราชธิดา คือ

- สีหนุ
 - ยโสธรา
-

พระเจ้าสีหนุ

เมื่อพระเจ้าชยเสนะสวรรคต เจ้าชายสีหนุจึงขึ้นครองกรุงกบิลพัสดุ์ พระมเหสีคือ **พระนางกัญจนา** ซึ่งเป็นพระขนิษฐาของพระเจ้าอัญชนะ ผู้ครองเมืองเทวทหะ พระเจ้าสีหนุและพระนางกัญจนามีพระราชโอรส 5 พระองค์ ได้แก่

1. พระเจ้าสุทโธทนะ
2. พระเจ้าสุกโกทนะ
3. พระเจ้าอมิโตทนะ
4. พระเจ้าโธโตทนะ
5. พระเจ้ามนิโตทนะ

และพระราชธิดา 2 พระองค์ คือ

- ปมิตา
 - อมิตา
-

โกถิยวงศ์

พระนางยโสธรา พระขนิษฐาของพระเจ้าสีหนุ ได้อภิเษกกับพระเจ้าอัญชนะ แห่งเมืองเทวทหะ มีพระราชโอรส คือ

- สุปปพุทธะ
- ทัณฑปาณิ

และพระราชธิดา คือ

- พระนางสิริมหามายา
- พระนางมหาปชาบดีโคตมี

พระนางทั้งสองต่อมามีบทบาทสำคัญยิ่งในพระพุทธประวัติ

4. การประสูติของพระโพธิสัตว์

พระโพธิสัตว์เสด็จมาอุบัติใน

- ชมพูทวีป
- มัชฌิมชนบท
- แคว้นสักกะ
- กรุงกบิลพัสดุ์

ทรงประสูติในราชสกุลกษัตริย์สาकยะ ทรงมี โคตมโคตร เป็นพระโอรสของ

- พระเจ้าสุทโธทนะ
- พระนางสิริมหามายา

ก่อนพุทธศักราช 80 ปี

ความสำคัญทางพระพุทธศาสนา

การที่พระพุทธเจ้าประสูติในสกุลวงศ์ แสดงให้เห็นว่า

- พระองค์ทรงเกิดในราชวงศ์ที่มั่นคงและมีเกียรติ
- ทรงได้รับการศึกษาและการอบรมอย่างสมบูรณ์
- ทรงมีโอกาสครองราชสมบัติและมีความสุขทางโลกอย่างพร้อมบริบูรณ์

แต่พระองค์ทรงเห็นว่า แม้จะมีอำนาจ ทรัพย์สมบัติ และเกียรติยศ ก็ไม่สามารถหลีกพ้น **ความแก่ ความเจ็บ ความตาย** ได้ จึงทรงละทุกสิ่งเพื่อแสวงหาหนทางดับทุกข์ให้แก่พระองค์เองและแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย

สรุป

ปริจเฉทที่ 2 แสดงให้เห็นว่า **สักกชนบท** เป็นแคว้นของชาวสาकยะที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของชมพูทวีป มีกรุงกบิลพัสดุ์เป็นเมืองหลวง ส่วน **สาकยวงศ์** เป็นราชวงศ์ที่สืบเชื้อสายจากพระเจ้าโอกากราช ผู้ซึ่งพระราชโอรสสามารถสร้างบ้านเมืองขึ้นใหม่ได้ จึงได้รับนามว่า "สาकยะ" หรือ "ผู้สามารถ"

จากสายราชวงศ์นี้ ได้สืบต่อมาจนถึงพระเจ้าสีหนุ พระเจ้าสุทโธทนะ และในที่สุดคือ เจ้าชาย
ลิทธัตตะ โคตมะ ผู้ทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ข้อคิด

เรื่องราวของสักกชนบทและศากยวงศ์สอนให้เห็นว่า แม้พระพุทธเจ้าจะประสูติในราชวงศ์ที่
สูงส่ง มีพร้อมทั้งอำนาจและความสุขทางโลก แต่พระองค์ทรงเลือกละทิ้งสิ่งเหล่านั้น เพื่อแสวงหา
ความจริงอันสูงสุด การกระทำของพระองค์เป็นแบบอย่างว่า คุณค่าของชีวิตมิได้อยู่ที่ชาติกำเนิดหรือ
ฐานะ แต่อยู่ที่ปัญญา ความเพียร และการบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ของสรรพสัตว์.